

зав'їта, по словесемъ азбуки". Цей своєрідний покажчик був видрукуваний також у 1580 і мав 53 арк. Він був складений відомим діячем ОА Тимофієм Михайловичем (Аничем) і став першою в українському друкарстві бібліографічною працею. Книга НЗзП була надрукована у форматі вісімки (8°), на 494 арк., спеціально виготовленим шрифтом (h=10 рядків = 40 мм). Оформлена книга була хоч і досить скромно, однак зі смаком. На титулі *Іван Федорович (Федоров)* вмістив дереворитну рамку із зображенням оленя і однорога. Цей титул є творчою копією, що її зробив *Іван Федорович (Федоров)* із титульного аркуша "Книги повчань Сирахових", надрукованої Георгом Рау у Віттенберзі у 1533 та 1535. На звороті титульного аркуша острозького видання НЗзП *І. Федорович (Федоров)* вмістив герб *В.-К.К. кн. Острозького*, а на звороті 490-го арк. - свою друкарську марку (знак). Окрім того, художнє оздоблення даної книги містить більше 30

дереворитних заставок й ініціалів. Сьогодні науці відомо майже 80 примірників цього видання, які описані у каталогах й складають невід'ємну частину загального масиву українських стародруків.

Каталоги стародруків: Быкова.- № 1.- С. 13-15.- № 2.- С. 15; Запаско, Ісаєвич.- І.- № 10.- С. 26; Каменева, Гусева.- № 2.- С. 11-12; Каратаєв І.- № 100.- С. 211-213; Каратаєв ІІ.- № 80.- С. 15; Максименко.- № 181.- С. 34.- № 182.- Там же; Свенцицкий.- № 31(417).- С. 12; Ундольский - Кастерин.- № 29.- С. 99.

Лит.: Видашенко М.Б., Ісаєвич Я.Д., Мацюк О.Я. Місцями Івана Федорова на Україні.- Львів, 1982.- С. 61; Зернова А.С. Начало книгопечатания в Москве и на Украине.- М., 1947.- С. 55; Ісаєвич... Літературна спадщина...- С. 116-127, 157-159; Ісаєвич Я.Д. Першодрукар Іван Федоров і виникнення друкарства на Україні.- Львів, 1983.- С. 83-90; Ковальський М.П. Джерела про початковий етап друкарства на Україні (Діяльність першодрукаря Івана Федорова в 70-х - на поч. 80-х рр. XVI ст.).- Дніпропетровськ, 1972.- С. 31; Немировский Е.Л. Начало книгопечатания на Украине. Иван Федоров.- М., 1974.- С. 113-125; Немировский Е.Л. По следам первопечатника.- М., 1983.- С. 39; Огієнко І.І. Історія українського друкарства.- К., 1994.- С. 194-195.

Новицький Йосиф (1878-1964)

Н. народ. 1 січ. 1878 в с. Сермаках Подільської губернії в старовинній дворянській сім'ї Новицьких (його батько - Владислав), у якій був середнім сином. У 1895 сім'я Новицьких переїхала до Острога. У 1896 Н. закінчив Острозьку гімназію, після чого - повний курс Київського комерційного П.М.Натансона училища. На початку 1900-х він викладав у міському училищі м. Золотоноша (Полтавської губ.), згодом переїхав до Острога і почав працювати домашнім вчителем. Проте педагогічна діяльність не дуже приваблювала молодого репетитора, його захоплювала історія, археологія, вабили далекі країни. Тому Н. поступає на археологічне відділення Московського археологічного інституту ім. Миколи ІІ, який закінчує в березні 1916 зі званням вченого археолога, захистивши дисертацію: "Східне питання. Аналіз формул та їх вирішення", склавши іспити з усіх 30-ти предметів, які викладалися в інституті, на відмінно. У 1917 Н. повернувся до Острога і очолив музей *Братства ім. кн. Острозьких*. 18 червня 1919 при Острозькому ревкомі був створений

"Тимчасовий повітовий комітет по охороні пам'яток мистецтва і старовини", на чолі якого був поставлений Н. Музей знаходився під опікою комітету. На виділені ревкомом кошти комітет упорядковував музей, робив водозливи, розчищав зали, ремонтував дах, розкопував підвали. Із реквізиційного відділу ревкому в музей були передані книги, картини, гравюри, фарфорові та бронзові речі. За списком, складеним 19 лип. 1919, музей отримав 577 експонатів. Комітет, очолений Н., взяв на облік усі архітектурні споруди Острога, яким було більше 100 років, розчищав та упорядковував їх, проводив розкопки курганів, працював у славуцькому архіві, активно співпрацював із Братством ім. кн. Острозьких. У верес. 1920 в Острог вступили польські війська. У цей час, не порозумівшись із владою, Н. не зміг працювати в музеї у замку. Він створив свій власний "Региональний російський музей І.В.Новицького", який розміщувався в невеликому будиночку біля приміщення Російського благодійного т-ва. У Російському благодійному т-ві Н. часто виступав із лекціями на найрізноманітнішу тематику: "Про Бога", "Таємниці Єгипту", "Про повітроплавання" та ін. У 1920-1930 Н. намагався займатись і археологічними дослідженнями,

